

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/119/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8319200785
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 02. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8319200785.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Fiľakovského a JUDr. Anny Kovalovej v právnej veci žalobcu Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., so sídlom v Košiciach, na ul. Komenského č. 50, IČO: 36 570 460, proti žalovanej S.F. R.F., V. XX.XX.XXXX, bývajúcej v T.F., V. C.. Y.F. Č.. XXXX/XX, o zaplatenie sumy 763,57 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 24.05.2019 č.k. 21Csp 29/2019-30 takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok s výnimkou výroku ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovené.

Žalovanej sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 312,33 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 210,65 eur od 01.07.2017 do zaplatenia, zo sumy 51,50 eur od 23.01.2018 do zaplatenia a zo sumy 50,18 eur od 01.03.2018 do zaplatenia. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Stranám náhradu trov konania nepriznal.

2. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že žalobca uzavrel s právnou predchodkyňou žalovanej Zmluvu o dielo dňa 06.11.2013 s prílohami. Predmetom zmluvy bola realizácia dodávky vodomernej šachty a montáž vodomernej zostavy. V zmysle čl. III zmluvy objednávateľovi poskytol zhotoviteľ zľavu, ktorú tvoria náklady spojené s dodávkou a realizáciou prác uvedených v čl. II v bode 1 podľa preukázaných skutočne vynaložených nákladov bez DPH uvedených v preberacom protokole po odpočítaní 0,83 eur (1 euro s DPH). Na základe zmluvy o dielo boli predchodkyňi žalovanej realizované dohodnuté služby a tie boli vyfakturované na sumu 30,- eur. Žalovaná bola v rozhodnom období odberateľom vody na odbernom mieste T., ul. Y. 1XXX/XX. Keďže žalovaná mala neuhradené faktúry, pristúpil žalobca v zmysle ust. § 32 zákona č. 442/2002 Z.z. dňa 22.12.2017 k prerušeniu dodávky vody na odbernom mieste a práce vyfakturoval na sumu 51,50 eur podľa cenníka č. 2 Vybrané výkony a služby. Žalobca si voči žalovanej nárokoval faktúrami sumu 501,42 eur a sumu 210,65 eur za obdobie do 22.12.2017, t.j. do prerušenia dodávky vody, keďže došlo k porušeniu čl. IV bod 7 Zmluvy o dielo zo strany žalovanej, a teda žalobcovi vzniklo právo vyfakturovať množstvo minimálneho odberu v zmysle ustanovení čl. IV bod 8 Zmluvy o dielo. Žalovaná vyfakturované sumy v celkovej výške 763,57 eur neuhradila. Zo sumy 763,57 eur bola žalobcovi priznaná iba časť vo výške 312,33 eur. Táto suma pozostáva z vyfakturovanej sumy vo výške 51,50 eur za prerušenie dodávky vody, z vyfakturovanej sumy vo výške 210,65 eur a zo sumy 50,18 eur tvoriacej časť vyfakturovanej sumy vo výške 501,42 eur bez zmluvnej pokuty a po odpočítaní prijatých platieb. Súd prvej inštancie preto žalobe žalobcu vo vzťahu k sume 312,33 eur s prísl. vyhovel.

3. Čo sa týka zmluvnej pokuty uplatnenej v sume 451,24 eur, prvoinštančný súd žalobu zamietol. Zamietnutie žaloby odôvodnil ustanovením § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka, podľa ktorého za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku.

4. Žalobca právo na zaplatenie zmluvnej pokuty odvodzoval z článku IV, bodu 8 Zmluvy o dielo. Táto zmluva je zmluvou spotrebiteľskou v zmysle ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Spotrebiteľské zmluvy sú typické tým, že ich o určitom rovnakom predmete plnenia štandardne a opakovane uzatvárajú dodávatelia s veľkým počtom zákazníkov s formulárovým obsahom s tým, že dodávateľ ako navrhovateľ zmluvy vopred v návrhu stanovuje obsah týchto zmlúv a stanovuje aj podmienky ich realizácie. Návrh zmluvy býva často pripravený na predtlačení tlačivách a spotrebiteľ nemá možnosť žiadnym spôsobom zmeniť ich obsah, nemôže vyjednávať, pričom jedinou jeho alternatívou je prijatie, respektíve odmietnutie návrhu. Pre spotrebiteľskú zmluvu je teda charakteristické, že spotrebiteľ vstupuje do zmluvného vzťahu s dodávateľom, pričom nemá možnosť tieto zmluvné podmienky individuálne ovplyvniť. Základným princípom úpravy spotrebiteľských zmlúv je aj to, že nesmú obsahovať neprijateľné zmluvné podmienky, teda také zmluvné dojednania, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a to pod sankciou absolútnej neplatnosti takýchto podmienok. Smernica Rady č. 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách si stanovila práve za cieľ vyvážiť faktickú nerovnováhu medzi dodávateľom a spotrebiteľom pozitívnym zásahom štátu.

5. V prípade, že ide o spotrebiteľský vzťah, musí ísť o takú dohodnutú zmluvnú pokutu, ktorá obstojí v rámci povinnej súdnej kontroly neprijateľných podmienok so zreteľom na povahu, obsah a všetky osobitosti právneho úkonu, so zreteľom na vzájomné práva a povinnosti účastníkov spotrebiteľskej zmluvy a v neposlednom rade i so zreteľom na sankcionovanie nesplnenia povinností na strane oboch účastníkov zmluvy.

6. V tejto veci už pri samotnom uzatváraní zmluvy je prísnejšie, resp. výlučne sankcionovaný zmluvnou pokutou len jeden účastník zmluvy, a to spotrebiteľ. Zmluva je výrazne v neprospech jedného účastníka zmluvy, čo už samo o sebe spôsobuje nerovnováhu v povinnostiach oboch účastníkov.

7. Žalobca Zmluvou o dielo uskutočnil montáž vodomernej zostavy a dodávku vodomernej šachty za ním určenú zníženú cenu 1 eur, resp. právnej predchodkyňi žalovanej poskytol zľavu v rámci jeho marketingovej a obchodnej stratégie na trhu. Je nepochybné, že k takémuto kroku, resp. k predaju za takýchto podmienok, nebol nijako donucovaný, nakoľko bolo to jeho dobrovoľné rozhodnutie, ktoré bolo zamerané výhradne na účel získania klientov. Je neprípustné, aby takýto zmluvný konsenzus bol v prípade nesplnenia očakávaní, ktoré do zmluvného vzťahu žalobca vkladal, z jeho strany reparovaný zmluvnou pokutou na úkor spotrebiteľa.

8. Ďalší dôvod neprimeranosti sa videl v tom, že žalobca z tejto zmluvnej pokuty si nárokuje aj úrok z omeškania. Žalobca si uplatnil zmluvnú pokutu za predpokladané odobrané a odvedené množstvo vody v sume 451,24 eur. Dojednanie o zmluvnej pokute pritom nezohľadňuje možnosť obnovenia dodávky vody.

9. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie zmluvné dojednanie obsiahnuté v zmluve o dielo, a to v článku IV, bod 8, ktorého obsahom je dojednanie zmluvnej pokuty, posúdil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku spôsobujúcu značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. To spôsobuje jej absolútnu neplatnosť a preto neprichádza do úvahy ani aplikácia ustanovenia § 545a Občianskeho zákonníka, v ktorom je upravené moderačné právo súdu na zníženie neprimerane vysokej zmluvnej pokuty.

10. Proti tomuto rozsudku, s výnimkou výroku, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovené, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Navrhol rozsudok v napadnutej časti zmeniť tak, aby žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 451,24 eur s 5 %-ným ročným úrokom z omeškania od 01.03.2018 do zaplatenia. Ako dôvod uviedol, že je potrebné odlíšiť zmluvu o dodávke vody od zmluvy o dielo. Kým v prvom prípade ide jednoznačne o adhéznú zmluvu, ktorú uzatvára žalobca s mnohými subjektmi, nakoľko tu ide o hlavný predmet podnikania žalobcu a tým je dodávka pitnej

vody, naopak, pri uzatváraní zmluvy o dielo nejde o typickú zmluvu, ktorú uzatvára žalobca, nakoľko je to špecifický typ zmluvy zameraný výhradne na tie fyzické osoby, ktoré ešte nemajú pitnú vodu a rozhodnú sa pre realizáciu vodovodnej prípojky, ktorú môže zrealizovať akákoľvek fyzická alebo právnická osoba a teda táto činnosť nie je hlavným predmetom podnikania žalobcu. Zmluva, ktorú uzatvoril žalobca so žalovanou neobsahuje žiadne ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán, naopak uvedená zmluva obsahuje ustanovenie, podľa ktorého je to práve žalobca, ktorý je v nevýhode, nakoľko on poskytol žalovanej vodomerňú zostavu, zrealizoval vodovodnú prípojku a od spotrebiteľa nežiadal žiadne adekvátne protiplnenie, len zaplatenie symbolickej sumy 1 eur. Žalobca žiadnym spôsobom nenútil žalovanú uzatvoriť zmluvu o dielo, žalovaná mala možnosť zaplatiť žalobcovi náklady na realizáciu vodovodnej prípojky vo výške 616,40 eur, ako aj náklady na zriadenie kanalizačnej prípojky v sume 197,50 eur a nemusela uzatvárať zmluvu o dielo za 1 eur. Je to práve žalobca, ktorý vyšiel v ústrety žalovanej a umožnil jej napojenie na verejný vodovod za symbolickú sumu 1 eur. Žalobca tak konal preto, aby umožnil napojenie na verejný vodovod aj takým klientom, ktorí nemajú finančné prostriedky v takom rozsahu, aby zaplatili za dielo naraz celú sumu, ale vlastne ju budú v budúcnosti počas obdobia 5 rokov žalobcovi de facto splácať tým, že budú odoberať pitnú vodu, ktorú by aj tak odobrali. Zmluva neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by obsahovalo neprijateľnú zmluvnú podmienku. Zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne, nakoľko zmluva bola dohodnutá na obdobie 5 rokov a sankcia za jej nesplnenie je zmluvná pokuta. Zmluvná pokuta predstavuje žalovanou neodobrané vodné za obdobie od odpojenia nehnuteľnosti do 23.07.2019. Žalobca vložil do zmluvy ustanovenie o zmluvnej pokute, nakoľko po prepočítaní sa po uplynutí 5 rokov žalobcovi vlastne vrátia náklady na vybudovanú vodovodnú prípojku a žalovaná nemusí nič platiť navyše, len vodné za predpokladu, že by vodu odoberala. Žalovaná uzatvorila zmluvu o dodávke pitnej vody dňa 03.08.2016 a po 16 mesiacoch od jej uzatvorenia dňa 22.11.2017 už bola pre neplatenie vodného odpojená od verejného vodovodu. Pri uzatváraní zmluvy pritom dobre vedela, že musí platiť svoje záväzky voči žalobcovi a odoberať vodu z verejného vodovodu počas dohodnutého obdobia. Je to teda práve žalovaná, ktorá nespĺnila svoje povinnosti a práve preto jej bola fakturovaná zmluvná pokuta. Nepriznanie nároku na zmluvnú pokutu by naopak spôsobilo nepomerne výhodnejšie postavenie žalovanej, ktorá napriek získaniu nepochybnej výhody v podobe poskytnutej zľavy zo strany žalobcu a z realizovanej vodovodnej prípojky porušila svoje povinnosti vyplývajúce zo zmluvného vzťahu so žalobcom. Navyše by mohlo viesť ku špekulatívnemu porušovaniu zmluvných povinností, ktoré sa v tomto kontexte javí výhodnejšie pre porušovateľa ako pre tých, ktorí si svoje zmluvné povinnosti riadne plnia. Žalobca svojim konaním iba napíňal záväzok Slovenskej republiky, ktorý jej vyplýva z rezolúcie valného zhromaždenia OSN z roku 2010, a preto s cieľom aby sa zvýšila napojenosť obyvateľstva na verejný vodovod, aby čo najviac obyvateľov malo zabezpečený prístup k pitnej vode, vyhlásil akciu „vodovodná prípojka za 1 eur“. Nemožno nijako porovnávať žalobcom vyhlásenú akciu za jedno eur s ostatnými v spoločnosti existujúcimi akciami mobilných operátorov, ktorí vlastne si takto chcú zaviazat klientov na obdobie viazanosti. Žalobca pri vyhlasovaní akcie si starostlivo naštudoval právne predpisy a vyhotovil také zmluvy, ktoré najviac pomôžu zrealizovať jeho cieľ a to zvýšiť napojenosť na verejný vodovod. Ustanovenie o zmluvnej pokute bolo len logickým krokom, aby žalovaná bola motivovaná odoberať vodu od žalobcu a platiť za využívané služby, nakoľko si bola vedomá, že keď platiť prestane, bude odpojená od dodávky vody a bude jej vyfakturovaná zmluvná pokuta. Väčšina zmlúv prebehla bez problémov. Objednávateľia zaplatili žalobcovi náklady na realizáciu vodovodnej prípojky alebo naďalej odoberajú vodu z verejného vodovodu. Len mizivému percentu prípadov musela byť z dôvodu porušenia zmluvných povinností vyfakturovaná zmluvná pokuta.

11. Odvolací súd v zmysle zásad ustanovení § 379, § 380 a § 381 CSP preskúmal rozsudok v jeho napadnutej časti spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalobcu smerujúce proti výroku o zamietnutí žaloby v časti týkajúcej sa zmluvnej pokuty nie je opodstatnené.

12. Pri rozhodovaní o zmluvnej pokute sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

13. Pokiaľ ide o námietku žalobcu, podľa ktorej zmluva o dielo predstavuje špecifický typ zmluvy, zameraný na získavanie fyzických osôb, ktoré ešte nemajú pitnú vodu, táto je právne bezvýznamná. Aj pri tejto zmluve jej základným cieľom je získavanie nových zákazníkov a teda odberateľov pitnej vody,

príčom dodávka pitnej vody nepochybne predstavuje hlavný predmet podnikania žalobcu. Občiansky zákonník v ust. § 52 ods. 3 za dodávateľa považuje osobu, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Občiansky zákonník pritom vôbec nerozlišuje, aby takýmto dodávateľom mohol byť iba subjekt uzatvárajúci spotrebiteľskú zmluvu súvisiacu s hlavným predmetom jeho činnosti. Takéto rozlíšenie neobsahuje ani Smernica Rady č. 93/13/EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktorá v článku 2 písm. c) predajcu alebo dodávateľa definuje ako akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom vzťahujúcim sa k jeho obchodom, podnikaniu alebo povolaniu bez ohľadu na to, či má verejnú alebo súkromnú formu vlastníctva.

14. V danom prípade, ako to vyplýva z obsahu spisu, bola medzi stranami sporu uzatvorená štandardná formulárová spotrebiteľská zmluva. Uvedené je dôvodom k tomu, aby súdnej kontrole boli podrobené aj zmluvné dojednania majúce charakter podmienok spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Prítom by nemali byť žiadne pochybnosti o tom, že spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, či už z dôvodu neinformovanosti alebo vyjednávacej pozície pri pokuse dosiahnuť zmenu už vopred naformulovanej zmluvy.

15. Základnou črtou spotrebiteľskej zmluvy je to, že je pre spotrebiteľa vopred pripravená a nie je vytvorený priestor na dojednanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluvy uzatvorené medzi žalobcom a žalovanou, resp. jej právnou predchodkyňou a dodatky k týmto zmluvám túto charakteristiku spĺňajú. Ich súčasťou boli bez akýchkoľvek pochybností zmluvné dojednania majúce charakter všeobecných obchodných podmienok, ktoré žalovaná alebo jej právna predchodkyňa ovplyvniť nemohli, nakoľko boli už vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov.

16. Smernica Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zväziť, či spotrebiteľská zmluva obsahujúca nekalé podmienky obstoje ako celok. Súdny dvor dokonca považuje ochranu spotrebiteľa podľa čl. 6 Smernice za tak významnú, že sa má klásť principiálne na roveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku, a to v záujme vyššej kvality života.

17. Podľa ustanovenia § 53 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len neprijateľná podmienka).

18. Občiansky zákonník účinný v čase uzatvorenia zmluvy za neprijateľnú podmienku v ust. § 53 ods. 4 písm. k) považuje aj dojednanie vyžadujúce od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku. Občiansky zákonník s takouto neprijateľnou podmienkou spôsobujúcou značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa spája v ust. § 53 ods. 5 sankciu neplatnosti.

19. Keďže ust. § 53 Občianskeho zákonníka nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a Občianskeho zákonníka) išlo o neplatnosť absolútnu pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti.

20. Ustanovenie § 544 Občianskeho zákonníka umožňuje účastníkom pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti dojsť si zmluvnú pokutu. Zmluvná pokuta je zabezpečovacím prostriedkom a vyjadruje peňažnú sumu, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi, ak poruší svoju zmluvnú povinnosť. Podstatnou náležitosťou dohody o zmluvnej pokute je určenie jej výšky alebo spôsobu jej určenia. Výška zmluvnej pokuty nie je zákonom limitovaná, avšak nemôže byť v rozpore so zásadou zakotvenou v ustanovení § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Vychádzajúc z tohto ustanovenia výkon práv a povinností vyplývajúcich z občiansko-právnych vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

21. V prejednávanej veci výška zmluvnej pokuty mala predstavovať finančné vyjadrenie množstva minimálneho odberu pitnej vody, resp. finančné vyjadrenie množstva minimálnej produkcie odpadovej vody za obdobie odo dňa prerušenia ku dňu 23.07.2019 v súlade s platnými cenníkmi. Už zo samotného významu slova prerušenie je zrejmé, že nejde o stav trvalý, neumožňujúci opätovné obnovenie prerušenej služby. Dojednanie zmluvnej pokuty viažuce sa iba na moment prerušenia

poskytovania služieb, bez zohľadnenia prípadnej možnosti ich obnovenia predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku, nakoľko výrazne znevýhodňuje spotrebiteľa a dodávateľovi umožňuje uplatniť si voči spotrebiteľovi zmluvnú pokutu v neprimeranej výške. Za predpokladu obnovenia poskytovania prerušených služieb v časovom úseku krátko po ich prerušení, žalovaná by okrem úhrady za poskytované obnovené služby musela až do dňa 23.07.2019 uhrádzať aj dojednanú zmluvnú pokutu.

22. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 C.s.p. rozsudok s výnimkou nenapadnutého výroku, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovie, ako vecne správny potvrdil.

23. O trovách odvolacieho konania rozhodol v súlade s ustanovením § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s ust. § 255 ods. 1 C.s.p. Dôvodom takéhoto rozhodnutia o trovách bola skutočnosť, že úspešnej žalovanej v súvislosti s odvolacím konaním žiadne trovy nevznikli.

24. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).